

НЕЛЕГАЛЬНА МІГРАЦІЯ ЯК ВИКЛИК ЄВРОПЕЙСЬКІЙ ІНТЕГРАЦІЇ

ГРИЩЕНКО Н.І.

старший викладач

Національний авіаційний університет

м. Київ, Україн

Нелегальна міграція – є складовою частиною терміна «міграція», але має як притаманні їй загальні, так і власні властивості, що визначають її місце в загальних міграційних процесах.

Міграцію як явище розглядали та досліджували такі українські вчені, як Власюк О.С., Кислицина О.В., Лібанова Е.М., Пархомчук О.С., Пирожков С.І., Прибиткова І.М., Романюк М.Д. та ін.

Дослідженнями проблеми нелегальної міграції преїмалися такі українські вчені, як Березовський І.Б., Іващенко В.О., Коваленко В.В., Кузьменко О.В., Малиновська О.А., Новік В.О., Погорецький М.А., Пшеничний І.В., Римаренко Ю.І., Черняк А.М., Шульга М.О. та ін. Серед зарубіжних вчених, праці яких присвячені дослідженням нелегальної міграції, варто відмітити таких вчених, як Війєрс М., Вольвенд Р., Лунєєв В. В., Пуглі М., Солт Дж., Хавсман Р., Холмс П., Шлоенхардт А.

Міграція населення – це процес переміщення людей, пов'язаний зі зміною місця проживання, на території певної країни або поза її межі. Якщо зауважити термін “нелегальна міграція”, то цілком закономірно можна визначити тотожність даного поняття з іншим – “незаконна міграція” (оскільки і Словник української мови, 1974 р. і Новий тлумачний словник української мови, 2001 р. визначають прикметник “нелегальний” як “заборонений законом, незаконний”) [4].

Беручи до уваги вище зазначене, нелегальну міграцію можна визначити як масове негативне явище соціального характеру, що полягає

у переміщенні осіб з однієї країни до іншої з порушенням (не дотриманням) міграційного законодавства обох країн.

За територіальною ознакою міграція поділяється на внутрішню та зовнішню, в свою чергу, нелегальна міграція є тільки частиною зовнішньої міграції. Така міграція є реально небезпечним явищем для більшості країн і слугує механізмом розколу населення та є однією із причин появи напруженості у відносинах між державами. Нелегальна міграція за метою призначення може бути як транзитною (розглядається потенційними нелегалами як тимчасовий перевалочний пункт, перед тим, як здійснити головне переміщення), так і з метою постійного або тимчасового проживання.

Стосовно українського законодавства, то у Законі України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» в Загальних положеннях є визначення терміну «нелегальний мігрант» як іноземець або особа без громадянства, які перетнули державний кордон поза пунктами пропуску або в пунктах пропуску, але з уникненням прикордонного контролю і невідкладно не звернулися із заявою про надання статусу біженця чи отримання притулку в Україні, а також іноземець або особа без громадянства, які законно прибули в Україну, але після закінчення визначеного їм терміну перебування втратили підстави для подальшого перебування та ухиляються від виїзду з України [2].

Нелегальна міграція включає ряд характерних рис, які у міжнародних документах визначаються так:

- головною рисою є наявність посередників (або посередника), які за плату організують і координують нелегальний шлях перетину кордону. Інколи (не так часто) нелегальне перетинання відбувається самостійно;

- мігрант може повністю уникнути контактів з владою під час перетинання кордону, надати фальшиві чи справжні документи чи

повідомити неправдиві відомості про свої наміри. Існує окрема категорія так званих «напівлегальних мігрантів», які прибувають у країну легально (наприклад, за туристичною путівкою), а вже там залишаються на нелегальному положенні;

- переміщення людей відбувається цілком добровільно;

- прибуток отримується з тих коштів, які нелегальний мігрант сплачує посереднику. Якщо на цьому етапі виникають боргові відносини, то боргова кабала тягне за собою (і часто перетворюється на рабське) експлуатаційне використання праці, використання тіла нелегального мігранта;

- контрабанді людей не завжди притаманний прямий взаємозв'язок з іншими формами організованої злочинності як, наприклад, у торгівлі людьми це взаємопов'язані речі.

Нелегальні міграційні процеси в сучасному світі протягом останніх років набули загрозливого характеру для більшості країн світу.

По-перше, внаслідок Сирійського конфлікту число нелегальних мігрантів в країнах ЄС стрімко збільшується і призводить до утворення великої кількості анклавів на кордонах цих держав.

Ще на початку березня 2011 року антиурядові виступи в найбільших сирійських містах призвели до збройних зіткнень між представниками влади та протестуючими. Міжетнічні та міжрелігійні протиріччя у Сирії переросли у затяжну громадянську війну, внаслідок якої величезна кількість мирного населення змушена була нелегально шукати іншого місця проживання.

За даними Сирійського центру моніторингу за дотриманням прав людини (Syrian Observatory for Human Rights, SOHR) починаючи з березня 2011 р. по березень 2018 р. загалом було вбито 354 000 осіб, з яких мирне населення налічує 106 400 осіб. Генсек ООН Пан Гі Мун, оголосив про понад 300 тис. сирійців, які загинули з березня 2011 р. по жовтень 2016-го р. Ці дані свідчать про те, що нелегальна міграція з цієї

крани буде продовжуватися і надалі, оскільки більшість мирного населення не зацікавлене в тому, щоб брати участь у збройному протистоянні, таким чином вони поповнюють кількість тих, хто намагається за будь-якої нагоди залишити країну (навіть ціною власного життя). Основний потік біженців направлений на Грецію та Італію, але ці держави самі вже неспроможні вирішувати і боротися з потоком мігрантів, які не бажають асимілюватися, вчити мову, працювати, а в переважній більшості вимагають безкоштовного житла та отримання допомоги по безробіттю.

Крім Сирії нелегальні мігранти прибувають до Європи з таких країн Північної Африки та Західної Азії, як Лівія, Ірак, Афганістан та Еритрея. Абсолютним лідером Євросоюзу за кількістю прийнятих мігрантів залишається Німеччина (але Ангела Меркель ледве не поплатилася власною посадою за запропоновану програму про квоти на розміщення нелегальних мігрантів).

Не всі країни ЄС розділяють програму Ангели Меркель про розміщення та тимчасове поселення мігрантів, деякі навіть взагалі відмовляються їх приймати (наприклад, країни Прибалтики, Чехія, Угорщина, Словаччина).

У Великій Британії антимиграційні настрої призвели до того, що 23 червня 2016 р. відбувся Референдум щодо членства Великої Британії в ЄС (Brexit), де 51.9% проголосувало за вихід з Європейського Союзу при явці 72.2% населення країни.

Але навіть Близький Схід не готовий приймати мігрантів, про що офіційні представники Саудівської Аравії, Катару та Кувейту відкрито заявили і не прийняли жодного біженця.

Стосовно нелегальної міграції в Україні, то кількість нелегальних мігрантів, які використовують територію України, як транзитну зону, значно зменшилася через військові дії на Донбасі та анексію Криму.

Проте непоодинокими є випадки, коли українці самі стають нелегальним мігрантами [3].

Нелегальна міграція не є статичним явищем вона швидко та динамічно розвивається в просторі та часі. Аналіз міграційної політики країн ЄС свідчить про те, що країни наразі не прийшли до єдиної позиції у вирішенні питання нелегальних мігрантів з Близького Сходу. Країни, які виступають буферною зоною на шляху нелегальних мігрантів до країн ЄС, не можуть самі вирішити дану проблему і перекрити нелегальні шляхи перетину кордону. Зважена політика країн ЄС повинна якщо не зупинити потік нелегальних мігрантів, то хоча б удосконалити як на законодавчому, так і виконавчому рівнях механізми допомоги у вирішенні питань держав, що є заложниками ситуації і виступають у ролі буферної зони.

Використана література:

1. Міжнародно–правові проблеми протидії нелегальній міграції та торгівлі жінками / Відп. ред. Ю. Римаренко, Ю. Шимшученко, Я. Кондратьєв. – К.: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького; НАН України, 2003. – 234 с.
2. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: Закон України від 22.09.2011 р. № 3773-VI. Відомості Верховної Ради України. 2012. № 19-20. Ст.179. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3773-17>
3. Проблема нелегальної міграції та транспортування мігрантів в Україні: Наукова доповідь /Упорядник О. А. Малиновська. – К.: Бланк-Прес, 2000. – 120 с.
4. Словник української мови / [за ред. Л. І. Артем'євої, О. А. Дітель, В. Є. Дудко та ін.]. – К., “Наукова думка”, 1974. Т. 5. – 840 с. ; Новий тлумачний словник української мови / [уклад.: Яременко В., Сліпушко О.]. – [в 4-х т.]. – К. : “Аконіт”, 2001. Т. 1. : А-Є. 912 с.